

Berandu

XXXVIII Errenteria Hiria Ipuin Lehiaketaren euskara modalitatearen irabazlea

Karmele Mitxelena Etxebeste

Gaua da taberna barruan ere, oso gaua. Ilunpetan itzalak baino ez dira antzematen musika altuegiaren erritmora. Bozgorailuetatik momentuko hitaren lehen notak atera dira. Entseatutako zerbait bailitzan besoak altxa eta oihiu egin du taberna osoak batera. Parrandako unerik onena bihar uneaz oroituko ez denarentzat; izerdi usaina eta euforia exajeratua ni bezala lau GinTonic berandu iritsi denarentzat.

Zoru zikina itsaskor dago. Bertan geratzera gonbidatu baino gehiago behartu egiten du. Nonbait ez dio sartzen den inori joaten utzi nahi. Gaitzerdi nik takoiak ekarri ditudala, oinetako zapalekin etorri denak hankak mugitu gabe dantzatu beharko du gau osoan.

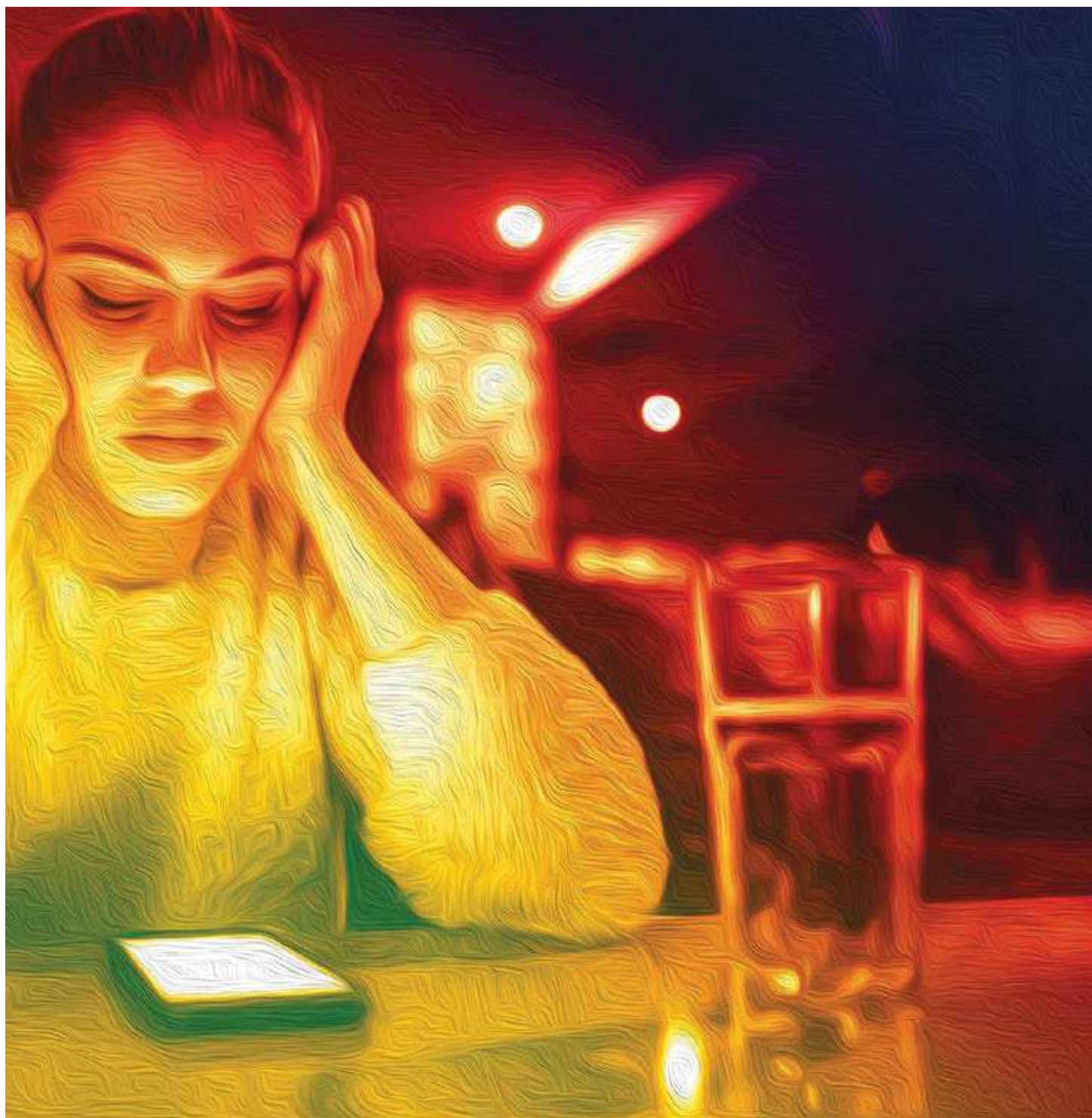
Sarrerako ateko joan etorriek gero eta barrurago bultza naute. Ohartzerako barrara iristea bezain zaila bihurtu da kalera irtetea. Gogoagatik baino gehiago atzetik datozenen presioagatik barrarantz abiatzeko ausardia hartu dut, eta anabasak nahi izan duen tokitik iritsi naiz bertaraino. Batek bultza, besteak heldu, eta ni denei barkamena eskaka. Bidean bat baino gehiago zapaldu dut nahi gabe, baina ni izan naiz hortaz ohartu den bakarra. Agian abestia amaitu arte itxaron behar nuen.

Uste baino jende gutxiago dago barran eskatzen. Hala ere laugarrena falta dute hiru zerbitzariak, kopeteko izerdia lehertzeko astirik gabe dabilta. Kainero hotzak ere izerditan, barrila noiz amaituko zain arnas pixka bat hartzeko. Gazteenek garagardoak baino ez dituzte eskatzen; gutxi batzuk konbinatuak ere bai, baina ondokoarekin erdibana, dirutik falta dute erritmotik dutena.

Boteretsu sentitu naiz hamazazpi urteko neskatilen ondoan GinTonica eskatzen, eta boteretsuago sentiarazi naute halako kopatzarra atera didatenean. Nortasun agiria eskatuko ote dieten beldurrez daude neskatila gazteegiak, eta inbidia puntu batekin begiratzen dute berrogeita hamar euroko nire billetea. Nik ez diet gehiegi begiratu nahi izan, nik ere inbidia diedala antzeman ez dezaten.

Kuadrillakoei zerbait hartzera geratu naizela kontatu behar niekeen zalantza egin dut. Denak etxera joan dira, eta ni ere hara nindoan taberna paretik pasa naizen arte. Badakit ez dela inor animatuko, eta agian horrexegatik gonbidatu behar nituzke etortzera: Marean geratu naiz trago bat hartzen, nahi baduzue...

Ez da ez dudala beraiekin egon nahi. Gustora afaldu dugu, aspaldi ez ginen denak elkartzen. Baina afarian ardo kopa bat eskatu behar izan dut ez zegoelako nirekin ardo botila konpartituko zuen inor. Ur botila urdinak konpartitu ditugu, eta postreak. Itsaso ama izan berri, Laida hirugarren aldiz ama izan berri, Leire ezkontzako prestaketekin urdurituta, Itziar Indonesiara egingo duen bidaiak liluratuta, eta ni beti bezala isilik entzuten Insalusa baino ez dudalako beraiekin komunean.

Inork ez du ezetz idatzi denek ezezkoa erantzun duten arren: “ondo pasa”, “trago bat hartu nire partez”, “haiek garaiak, haiek”... Agian inor ez da ezetz idaztera ausartu konpainia beharrean nagoelako idatzi dudala pentsatzen dutelako, eta lagunari ezetz esatea zaila bada bakarrik dagoen lagunari are zailagoa. Kontzientziak baretzeko bihotz formako pare bat emotikono bidali dizkiet eta kito.

Taburete bat hurbildu dut, ez esertzeko, larruzko jaka beltza bertan uzteko baizik. Zutik geratu naiz marmolezko barra hotzegiaren kontra foko beroegien azpian. Zerbitzariari bizkarra eman eta nekatzeko asmorik ez duten itzalei begira geratu naiz. Dantzaririk baldarrena ere trebe sentitzen da iluntasunaren babesean; pena nire gaineko foko hauek.

Inor begira ez dudala ziurtatu eta disimuloan gona beherantz tira dut. Motzegia da, estuegia. Izkina batetik tira orduko bestetik altxatzen da. Jantzi dudanean bere lekuan zegoela iruditu zait, ispiluak hala esan die nire begiei behintzat. Gaztetuta atera naiz etxetik, eta gaztetuta sentitu naiz afari osoan zehar atsotzen hasitako nire kuadrillaren alboan. Dantzan dabiltzan neska gazteei begira, ordea, nire buruaz lotsatu naiz. Badaude daramadana baino gona motzagoak, baina ez nire adineko inoren ipurmasailetan. Perspektiba kontua izango da beharbada, auskalo. Dakidan bakarra da nire kuadrillakoak bezain atso sentitzen naizela oraintxe.

Haragi koloreko pantiak hautatu izanaz damutu naiz beltzekin lasaiago nengokeela sinetsita. Barraren kontra itsatsi naiz pixka bat gehiago itzal egingo didan esperantzan. Komunean gordetzea ere pasa zait burutik. Gertu dago atea, baina une honetan biderik motzena ere luzeegia da niretzat.

Tristeza da ondoan duzun pertsonaren arabera sentitzea eder edo ez hain eder, edo itsusi edo ez hain itsusi. Ezinbestean bakardadera errenditutako neskazaharra dirudit, norekin gehiegi axola gabe, pare bat ordutarako bakardadea hiltzeko konpainia bila dabilena. Barra hotzak ere besarkatua izateko nire desesperazioa islatzen duela dirudi, nork edo zerk gehiegi axola gabe, heldua izateko beharra ezin disimulatu.

Beste behin gona ertz batetik heldu, eta beherantz tira dut. GinTonicari ez diot ezer agindu beharrik, inork ezer esan gabe doa beherantz nahi baino azkarrago. Edateko denbora gehiegi daukat aukeran, norekin hitz egin ez duenak edan egin behar halabeharrez. Martxa honetan garesti aterako zait gaua.

Buruarekin musika ozenaren erritmoa imitatzen dut. Taberna osoan abestiaren letra ez dakien bakarra naizela esango nuke. Zerbitzari lanpetuegiek ere konturatu gabe ezpainetan dute. Errepikak jarraitzen ahalegintzen naiz eta esaldietako azkeneko hitza errepikatzea baino ez dut lortzen; eta hori ere berandu. Inozoago ez sentitzeko GinTonicarekin entretenitzen ditut ezpainak. Baina tragotik tragorako tarteak gehiegi laburtu ditut eta laster ez abesteko aitzakiarik gabe geratuko naiz.

Poltsatik telefonoa hartu eta abisu berriren bat jaso duenaren itxurak egin ditut. Arreta antzeztuarekin egon naiz pantailako argiaren aurrean. Mezu zaharretan berrienak berrirakurri ditut, eta anaiak bidalitako iloben argazkiak zabaldu ditut beste behin. Kuadrillak taldera bidalitako txorakeriak ezabatzeko ere aprobe txatu dut. Pare bat minutu joan zaizkit horretan berriz inozo sentitu naizen arte. Poltsara itzuli dut telefonoa.

Izotzak edateraino luzatu dut azken tragoa. Kito, hil da, hil dut. Kristal hotzak trukean sudurra hezatu dit. Ez zen zaila, koparik handiena ere txiki geratzen zaio genetikak oparitu zidan amaren sudurrari. Txikitan gorroto nuen elur-panpinei azenarioak jartzea, nire buruari barre egiten ari nintzaiola sentitzen nuen. Aitak sudurzorrotza nintzela esaten zidan sudurluzea ez esatearren. Eta asmorik onenarekin errepikatzen zuen, sudurzorrotz esaten zidan bakoitzean sudurluze sentitzen nintzela konturatu gabe.

Poltsa eta jaka beltza eskuan hartuta komunerantz abiatu naiz. Lotsa gainean dut oraindik, baina azken tragoaren hezetasunak sudur puntako makillajea kendu izanaren beldurra gehiago da.

Lurrera begira pasa naiz jendartetik, justu-justu begi-niniak altxaz. Eskuan zintzilik daramadan jakarekin gonaren moztasuna estaltzen ahalegindu naiz. Komuneko atea zabaltzeko baino ez naiz ausartu burua eta jaka altxatzera. Gona jaitsi dut lehenengo eta atearen heldulekua gero, eta beste mundu bat zabaldu dut.

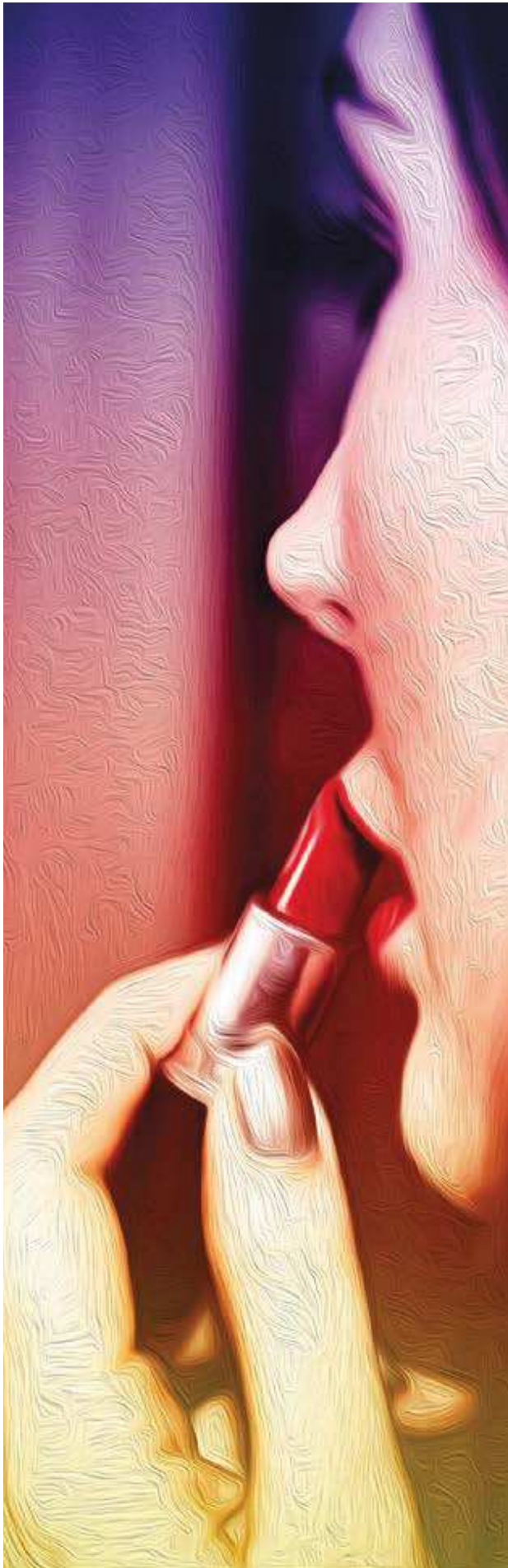
Ilara luzea dago komunerako zein ispilurako, ispilurako komunerako baino gehiago. Komunetik pasatzen denak ispilutik pasa behar du derrigor. Eskuak garbitu beharra aitzakia baino ez da. Batzuk nahikoa dute edertasun onargarri batekin jarraitzen dutela ziurtatuta. Gehienek ezpainak ez badira begiak errepasatzen dituzte. Eta ausartenek orrazkera desegiten dute berriz berdina egiteko asmoz; baina inoiz ez da lehen bezala geratzen eta urkilak sobratzen dira beti.

Luzea egin zait ilara luzea. Ez dakit besterik espero nezakeen. Denak sentitzen dira ni baino ederrago, gaztetasunak ematen die horretarako lizentzia. Ia begiratu ere ez didate egiten, kompetentziatzat hartzen ez nautelako ziurrenik, eta pasatzerakoan barkamena eskatzen dioten pertsona bakarra naiz, helduarekiko errespetuagatik edo.

Harro-harro eginda daude. Altuegi hitz egitetik baxuegi hitz egitera pasatzen dira inork entzuterik nahi ez duten txutxu-mutxuren batekin hasten direnean. Beste edonori auzo-lotsa eragingo lioketen algara ozenegiak tartekatzen dituzte; niri inbidia eragiten didate.

Ez da nahi ordurako heldu nire txanda. Presaka itxi dut ate ahula nahi baino indar gehiagorekin. Ez da hainbeste komunera joateko beharragatik izan, ilarako guztiak nire ipurmasailei eta gona motzari begira egon zitezkeela pentsatzeak aztoratu egin nau.

Oraindik ere komunetako ateetan idazten da, eta ez gutxi. Ez dut mezu guztiak irakurtzeko denborarik izan. Esperantza handirik gabe tira dut komuneko ponpatik, paper gehiegi pilatzen ari zaizkio komun zuloan. Ponpa ezinean utzi eta atea zabaldu dut: berriz jendea eta begiak. Konketara hurbildu eta alboan zain geratu naiz. Bi ispiluak okupatuta ditu neska talde batek eta nire presentziaren presiopean lauek ispilu bakarra konpartitzea erabaki dute.

Ez dut jaka eta poltsa uzteko leku aproposik topatu. Konketa gaina ustez ahaztutako garagardo eta kalimotxo edalontziz gainezka dago, kasualitatea inork ez dituela kubatak ahazten. Lurra, berriz, bustita; nahiago dut ez jakin zerekin. Bi belaunen artean eutsi behar izan ditut nire gauzak.

Eskuak garbitu bitartean aurpegia zelatatzeko aprobetxatu dut. Ondo letorkidake ezpainetako gorri pixka bat. Betazalen eta betileen arteko marra beltza erreparatzeak ere ez lidake kalterik egingo, baina ez dut uste GinTonicak nire pultsua hobetzen lagunduko zuenik, eta badaezpada nagoen bezala utzita hobe.

Komunetik alde egitea erabaki dut, zikin usainak horretara gonbidatzen du. Atea zabaldu orduko musika ozenegiak entzumena bahitu dit berriz. Mundua reggaetoi merkearen erritmora doa une honetan.

Gazte talde baten zirkulua bi erditan zatitu behar izan dut barrarako bidean. Mutilak gehienak, eta behar baino gehiago edanak gehienak. Bat-bateko urduritasun estuak hartu nau, garai zaharretan bezala norbaiten interesa pizteko aukera txiki-txiki bat aurreikusi dudalako edo. Adi ipini naiz, eta ezer ez, inork ez dit ezer esan. Apartatu egin dira ni pasa ahal izateko.

Lehenago leku berean jarri naiz, ipurdia barraren kontra berriz. Komunera egindako bueltak ezer gutxirako balio izan dit, bi pauso egin orduko gona alu honek eskapo egiten du bere tokitik. Ertzetatik beherantz tira dut beste behin, zakar oraingoan. Uste dut belaunetaraino jaitsita ere deseroso sentituko nintzatekeela.

Barra gainean izotzetan utzitako kopatzarra desagertu da. Bigarrena ateratzeko keinua egin diot zerbitzariari nitaz oroituko zela sinetsita, baina niregana hurbildu denean hitzez eskatu behar izan diot GinTonica. Ezpainak irakurriko zizkidan, zarata honekin ezer entzutea ezinezkoa baita.

Uste baino errazagoa egin zait taburetean esertzea. Poltsa sorbaldatik gurutzatu eta jakarekin izterrak estali ditut. Oinen eta takoiaren artetik nekea sumatu dut iristen, eta ezin izan dut lehenengo aharrausia disimulatu. Kutxa erregistratzailearen gaineko erlojuak 02:10 direla esaten du: parranda asmorik gabe irteteko gehitxo luzatu zait gaua.

Gainerako aharrusiak itotzen ahalegindu naiz edari hotzarekin. Barra betetzen hasi da pixkanaka, jendea nekatuta, aspertuta edo egarrituta dago. Edozer dela ere, trago bat hartuta konpontzen dena behintzat.

Gizonezko bat jarri zait alboan garagardoa edaten. Antzematen zaio ez dela eskatzen duen lehenengoa, azkena ere ez ziurrenik. Eskua edalontzitik askatzeko denborarik hartu gabe edaten du, nola edan. Ni baino urte batzuk gazteagoa izango da, eta gaur takoidun zapatak jantzi ditudala, ni baino zertxobait baxuagoa.

Ezin diot gehiegi begiratu, gertuegi dago, baina badakit ez dela nire gustokoa. Zaindu gabeko bizar luzea darama, zaindu gabeko arropa zimurtuak, zaindu gabeko jarrera desatsegina zerbitzariarekin, eta barruan segur aski zaindu gabeko bihotza. Ez, ez da nire estiloa.

Gustatu beharko litzaidakeen pentsatu dut, maitatzeko modukoa den; hogeita hemezortzi bete berritan beranduegi ez ote den exijenteegi jartzeko; adin honetan aukeratzea eskubidea den edo luxua. Ondokoen ezkontzetan, hipoteketetan, haurdunaldietan, errutinetan pentsatu dut. Baita ondokoen bikoteetan ere, eta haiek ere ez dira beste munduko ezer. Zalantza egin dut nik halakorik nahi nukeen, eta zalantza egin dut orain izan beharko lukeen. Erlojuari begiratu diot berriz.

Garagardorik gabe, bizarrik gabe, arropetako zimurrik gabe, beste bat litzateke. Sabel borobil hori garagardoa kentzeak jaitsiko lioke. Bihotza ez, bihotza ez nioke kenduko badaezpada, baina zaindu egingo nuke. Berak ere kenduko lizkidake GinTonica, zelulitisa, sudurra eta gona; edo beharbada ez.

Jaka beltza izterretatik kendu eta barra bustiaren gainean utzi dut. Kopatzarrari trago luzea ostu diot. Zein irribarre egingo dudan pentsatu eta aurpegian zintzilikatu dut:

— Barkatu, zer ordu da?

Ez dit kasurik egin. Altuago errepikatu diot:

— Ei, ei, barkatu, zer ordu da?

— Ez duzu ikusten, ala? Berandu.